

Titulació a L'ESO: comparativa de resultats d'alumnat autòcton i alumnat estranger

Lluís Vidaña

RESUM

El nostre treball és un estudi comparatiu dels resultats acadèmics finals de l'educació secundària obligatòria en el sistema educatiu de les Illes Balears. Analitzam, sobretot, els de l'alumnat de nacionalitat espanyola i d'estrangeres que va acabar aquesta etapa educativa al final del curs 2014-2015.

A més, continuam l'estudi quantitatiu de les dades de l'alumnat estranger que està matriculat en el sistema educatiu de les Illes el curs 2015-2016.

RESUMEN

Nuestro estudio es un estudio comparativo de los resultados académicos finales de la educación secundaria obligatoria en el sistema educativo de las Illes Balears. Analizamos, sobretodo, los resultados del alumnado de nacionalidad española y los del extranjero al terminar esta etapa educativa al final del curso 2014-2015.

Además, continuamos el estudio cuantitativo de los datos relativos al alumnado extranjero que está matriculado en el sistema educativo de las Illes el curso 2015-2016.

I. LES DADES DEMOGRÀFIQUES

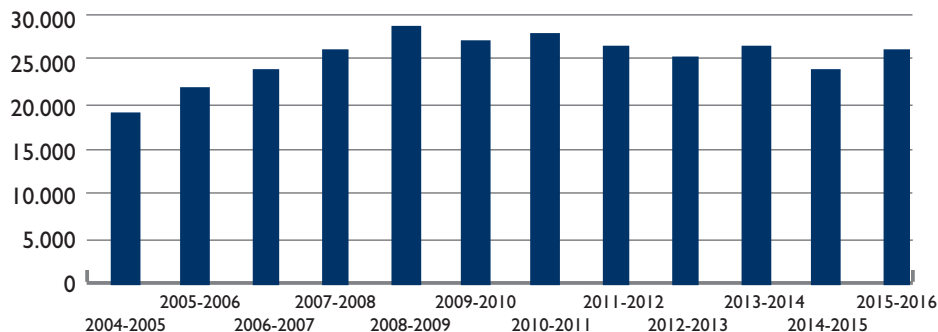
La població escolar estrangera matriculada en el sistema educatiu de les Illes Balears el curs 2015-2016 és de 26.119 alumnes, 2.267 més que el curs anterior, xifra que indica un fort augment de l'alumnat estranger el darrer curs escolar.

QUADRE I. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER EN EL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS . CURS 2004-2016

Curs	Alumnat estranger
2004-2005	19.023
2005-2006	21.898
2006-2007	23.802
2007-2008	26.110
2008-2009	28.568
2009-2010	26.975
2010-2011	27.871
2011-2012	26.413
2012-2013	25.134
2013-2014	26.399
2014-2015	23.852
2015-2016	26.119

Font: Conselleria d'Educació i Universitat

GRÀFIC I: EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER EN EL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS (2004-2016)

Font: Conselleria d'Educació i Universitat

De l'observació de les dades dels quatre darrers cursos en podem deduir una fluctuació d'incorporacions i de sortides del sistema educatiu per part de l'alumnat estranger, motivada en gran part per la situació econòmica, que fa que moltes famílies tornin als països d'origen i d'altres arribin a les Illes Balears per millorar la seva situació. Si bé les xifres no arriben a les de la població escolar estrangera dels anys previs a la crisi econòmica, podem constatar una recuperació del nombre d'alumnes procedents d'altres països.

Les àrees mundials que aporten més augment d'alumnat són el continent africà, que per primera vegada se situa en el primer lloc, seguit de l'uropeu, que també incrementa la seva presència a les Illes, en detriment del retorn d'un nombre important d'alumnes de països americans. Aquest canvi de tendència mostra una certa recuperació de les seves economies i, per tant, n'afavoreix el retorn. Per últim, destaca l'augment continuat d'alumnat de països asiàtics; en concret, trobam representades 38 nacionalitats d'aquest continent.

I.1. L'alumnat estranger per països i àrees mundials de procedència

a. Per països

Al llistat de països presents en el sistema educatiu de les Illes Balears observam la volatilitat de fluctuacions quant a nombre. Si el curs passat havien estat 126, a l'actual s'han incorporat 7 nacionalitats al sistema educatiu de les Illes, i ara ja en són 132.

Com ja és habitual en aquests moviments de població mundial, en primer lloc solen venir els «pioners», és a dir, homes o dones que es desplacen per intentar trobar un treball que més endavant els permeti dur cap aquí les seves famílies. Per tant, són el reflex del fenomen global de les migracions humanes del segle XXI.

QUADRE 2. TOTAL DE NACIONALITATS D'ALUMNAT ESTRANGER PRESENTS EN ELS CENTRES EDUCATIUS DE LES ILLES BALEARS (2010-2016)

Anys	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Nacionalitats	137	139	140	134	126	122	132

Font: Vidaña, 2016

b. Per àrees mundials de procedència

En el quadre següent, sintetitzam la distribució de l'alumnat estranger per àrees mundials de procedència:

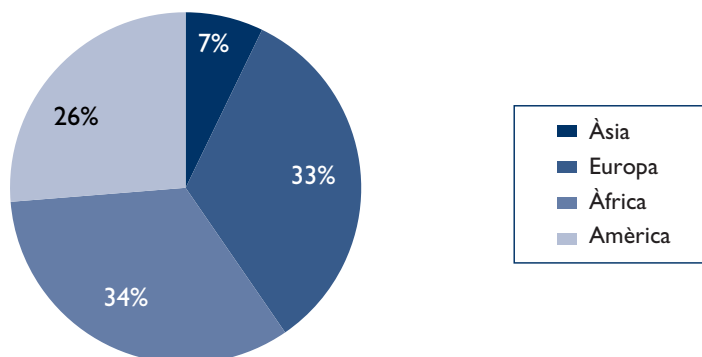
QUADRE 3. ALUMNAT ESTRANGER DEL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS, PER CONTINENT DE PROCEDÈNCIA. CURS 2015-2016

Continent	Alumnat	%
Àfrica	8.703	33,31
Europa	8.680	33,23
Amèrica	6.862	26,27
Àsia	1.874	6,83

Font: Vidaña, 2016

El curs 2015-2016 s'ha mantingut la tendència dels anys anteriors: l'alumnat procedent dels continents africà, europeu i asiàtic ha continuat augmentat la seva presència en el sistema educatiu de les Illes Balears. Per contra, ha continuat disminuint d'una manera significativa de la població originària del continent americà.

Destaca lleugerament l'alumnat estranger procedent del continent africà, amb 8.701 alumnes (33,31%) de 33 països; seguit de l'alumnat originari del continent europeu, amb 8.680 alumnes (33,23%) de 35 països; en tercer lloc, l'alumnat d'origen americà, que són 6.862 alumnes (26,27%) i que prové de 22 països, i, finalment, l'alumnat asiàtic, quantificat en 1.874 alumnes (6,83%) originaris de 38 països d'aquest continent.

GRÀFIC 2: DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE L'ALUMNAT ESTRANGER DEL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS PER CONTINENT DE PROCEDÈNCIA. CURS 2015-2016

Font: Vidaña, 2016

I.2. Distribució de l'alumnat estranger per illes

La distribució dels 26.119 alumnes estrangers per illes el curs 2015-2016 manté les pautes d'anys anteriors.

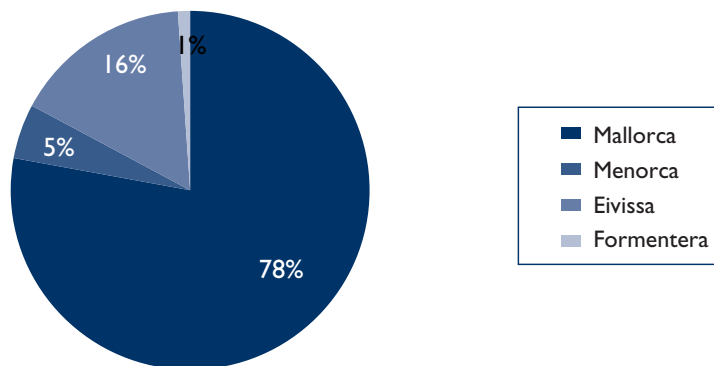
Així, Mallorca, amb 20.341 alumnes estrangers, representa el 77,87% del total d'alumnat procedent d'altres països. En segon lloc trobam l'illa d'Eivissa, amb 4.203 alumnes estrangers, que representen un 16,09 %; en tercer lloc, Menorca, amb 1.289 alumnes estrangers, que són un 4,93%, i, finalment, Formentera, que amb 286 alumnes estrangers n'acull un 1,097%. Si bé Mallorca perd alumnes estrangers en xifres absolutes, manté un percentatge similar al del curs anterior; Eivissa i Formentera continuen augmentant-lo i Menorca perd alumnes estrangers, fet que fa disminuir el seu percentatge en el total balear. L'estructura econòmica de cada illa és un factor explicatiu clau per entendre l'evolució de l'alumnat estranger.

QUADRE 4. DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER PER ILLA. CURS 2015-2016

Illa	Alumnat
Mallorca	20.341
Menorca	1.289
Eivissa	4.203
Formentera	286
Total	26.119

Font: Vidaña, 2016

GRÀFIC 3. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE L'ALUMNAT ESTRANGER PER ILLA. CURS 2015-2016

Font: Elaboració pròpia

I.3. Matriculació de l'alumnat estranger de les Illes Balears per tipologia de centre educatiu

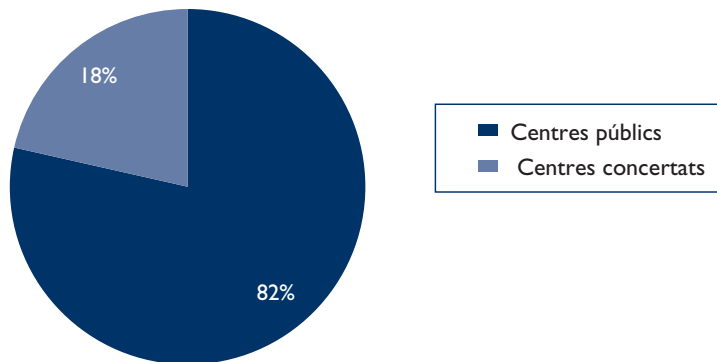
Durant el curs 2015-2016, el sistema educatiu de les Illes Balears té una matrícula de 180.132 alumnes, sense comptar els matriculats a la UIB. D'aquests, n'hi ha 26.119 que pertanyen a nacionalitats estrangeres, és a dir, un 14,49%.

Aquest alumnat es distribueix per conjunts insulars de la manera següent:

Mallorca té 140.918 alumnes, 20.341 dels quals consta que són de nacionalitats estrangeres (14,43%); Menorca té 9.867 alumnes, 1.289 dels quals són de nacionalitats estrangeres (13,06%); a Eivissa hi ha 19.600 alumnes, 4.203 dels quals són estrangers (21,44%), i, finalment, a Formentera estan matriculats aquest curs acadèmic 1.153 alumnes, 286 dels quals són estrangers (24,80%).

Aquests alumnes estrangers estan distribuïts d'una manera desigual entre els centres públics i els concertats: als centres públics, la matrícula és de 21.543 (82,48%) i, als concertats, de 4.576 (17,51%).

GRÀFIC 4: ALUMNAT ESTRANGER DE LES ILLES BALEARS PER TIPOLOGIA DE CENTRE EDUCATIU. CURS 2015-2016

Font: Vidaña, 2016

El quadre 5 recull l'alumnat estranger de les Illes Balears per tipologia de centre educatiu durant el curs 2015-2016.

QUADRE 5. ALUMNAT ESPANYOL I ESTRANGER DE LES ILLES BALEARS PER TIPOLOGIA DE CENTRE EDUCATIU, ILLA I PERCENTATGE. CURS 2015-2016

Centres educatius	Alumnat
C	115
CC	4.313
CCEE	57
CEE	9
CEI	91
CEIP	11.055
CEPA	3.056
CIFP	39
CP	211

Centres educatius	Alumnat
CPFP	30
EA	50
EI	165
EP	28
IES	6.900
Total	26.119

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats

Les abreviatures emprades per denominar els tipus de centre existents a les Illes Balears són les següents:

Tipus de centre

CC	Centre privat concertat
CCEE	Centre concertat d'educació especial
CEE	Centre d'educació especial
CEI	Centre d'educació infantil privat/concertat
CEIP	Centre d'educació infantil i primària
CEPA	Centre d'educació de persones adultes
CIFP	Centre integrat de Formació Professional
CPFP	Centre privat de Formació Professional
EA	Ensenyaments artístics
EI	Escola d'idiomes
IES	Institut d'ensenyament secundari

I.4. Alumnat estranger per etapes educatives

En aquest apartat comentam la distribució de l'alumnat estranger per tipus d'ensenyament amb vista a facilitar la intervenció educativa. En línies generals, la gran part de l'alumnat estranger matriculat al sistema educatiu de les Illes Balears se situa en la franja d'edat d'escolaritat obligatòria, cosa que obliga l'Administració educativa i els centres a respondre amb eficàcia a les necessitats que planteja la seva presència.

QUADRE 6. L'ALUMNAT ESTRANGER EN EL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS DURANT EL CURS 2015-2016, PER ETAPA EDUCATIVA

Tipus d'ensenyament	Alumnat
Educació infantil	4861
Educació primària	9324
ESO	5795
Batxillerat	1246
CFGM	759
CFGS	378

continua

Tipus d'ensenyament	Alumnat
FPB	432
Educació d'adults	417
ESPA	763
Mòduls	1999
Règim especial	145
Total	26119
E.Esportius	19
TOTAL	23852

Font: Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats

Del quadre 6 en podem extreure les conclusions següents:

- L'etapa d'educació infantil arreu de les illes Balears presenta un nombre d'alumnes molt semblant al del curs passat: 4.861 (18,61%).
- A l'educació primària, l'augment en relació amb el curs anterior és significatiu: els 9.324 alumnes (35,69%) situen aquesta etapa en el primer lloc en nombre d'alumnat d'altres països.
- L'etapa d'ESO, amb 5.795 alumnes (22,18%), continua disminuint en la mateixa línia que els cursos passats. L'explicació d'aquesta realitat és evident: tant l'arribada com el retorn són més fàcils amb infants petits i amb els d'edat de cursar ESO, que ja han superat la primària (ESO i estudis postobligatoris).
- Disminueix el nombre d'alumnes matriculats a CFGM respecte del curs passat, i ara en són 759 (2,90%). Per part seva, es manté la matrícula als CFGS, que és de 378 alumnes (1,44%).
- La Formació Professional bàsica també té una tendència de matrícula creixent, amb 432 alumnes (1,65%), com a via per assolir una preparació amb vista a la incorporació al món laboral.
- L'alumnat matriculat a mòduls voluntaris, 1.999 (7,6%), també és una xifra significativa d'estudiants estrangers que han triat aquesta via formativa com a alternativa als estudis d'ESO. És el darrer curs d'implantació.
- En total, a Formació Professional hi estan inscrits 3.568 alumnes estrangers (13,66%).
- Als estudis de batxillerat hi comptam 1.246 alumnes estrangers (4,77%), pràcticament la mateixa xifra que el curs passat.
- Pel que fa als estudis d'educació de persones adultes, els cursen 1.180 alumnes estrangers (4,5%), repartits entre els matriculats als estudis inicials (417) i els d'educació secundària de persones adultes (ESPA) (763).

- I, per últim, hi ha 145 alumnes matriculats a les diferents modalitats d'estudis de Règim especial.

Com en cursos passats, l'ensenyament en els nivells d'infantil, primària i ESO, amb un total de 19.980 alumnes estrangers, representa el 76,49 %, i la resta d'estudis, amb 6.139 alumnes, representa un 23,50%. És a dir, tres de cada quatre alumnes estrangers estan matriculats a l'ensenyament infantil i obligatori.

I.5. L'alumnat estranger per gènere

La variable «gènere» no incorpora cap novetat respecte de cursos passats i es manté un percentatge superior d'homes (52,31%) que de dones (47,68%).

QUADRE 7. ALUMNAT ESTRANGER DE LES ILLES BALEARS PER GÈNERE. CURS 2015-2016

Homes	13.664
Dones	12.455

Font: Vidaña, 2016

I.6. L'alumnat estranger de les disset nacionalitats més representatives

Al quadre 7, veiem l'evolució de les disset nacionalitats més representatives fins al curs actual (2014-2015) en relació amb el volum d'alumnat estranger. Per seleccionar les nacionalitats, hem situat la xifra de tall a les que, com a mínim, tenen a partir de 400 alumnes matriculats als centres educatius de les Illes Balears.

QUADRE 8. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER DELS DISSET PAÏSOS QUE TENEN UNA PRESENCIA MÉS NOMBROSA EN EL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS. CURS 2014-2015

País	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Marroc	4225	4125	4005	3958	6250	5598	6685
Equador	3325	3325	3100	2729	1885	1509	1344
Alemanya	1408	1341	1242	1164	1462	1332	1415
Romania	1042	1152	1139	1112	1426	1430	1564
Colòmbia	2174	2262	2130	1944	1300	991	924
Itàlia	394	391	460	513	1269	1263	1464
Regne Unit	1120	1139	1082	984	1224	1049	1177
Argentina	2686	2679	2369	2154	1222	1017	936
Bulgària	691	747	779	744	918	878	900
Bolívia	992	1009	941	925	897	833	804
Xina	678	713	703	674	766	750	800
Nigèria	270	314	390	417	623	590	588

continua

País	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uruguai	1080	1089	988	893	586	520	464
Senegal	385	378	398	428	508	442	561
Brasil	674	713	622	557	455	387	475
República Dominicana	429	570	607	655	442	321	419
Xile	690	670	607	540	406	363	332

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats

Comparant les xifres del curs anterior amb les de l'actual podem observar:

- El fort creixement del nombre d'alumnat marroquí, que manté, d'una manera destacada, el primer lloc, seguit de l'alumnat equatorià, que experimenta un descens fort i continuat des de l'any 2010: el retorn de l'alumnat d'aquesta nacionalitat al seu país és molt evident.
- L'alumnat romanès passa a ocupar el segon lloc i l'italià, el tercer, seguits de l'alemany i del britànic.
- Per sota dels mil alumnes es troben la resta de nacionalitats destacades per la presència que tenen en el sistema educatiu balear (quadre 8). Segueixen l'ordre del curs passat aquests països: Colòmbia, Argentina, Bulgària, Bolívia, Xina, Nigèria, Uruguai, Senegal, Brasil, R. Dominicana i Xile.

El quadre mostra clarament que les nacionalitats llatinoamericanes perden pes en relació amb les d'altres països estrangers que han augmentat els darrers cursos: Romania, Alemanya, Regne Unit, Itàlia, Bulgària, Xina, Nigèria, etc.

1.7. Alumnat estranger per país de procedència

En aquest darrer apartat fem el recompte de l'alumnat estranger de cada un dels 132 països de procedència que estaven matriculats a les Illes Balears durant el curs 2015-2016.

QUADRE 9. ALUMNAT ESTRANGER EN EL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS DURANT EL CURS 2015-2016, PER PAÍS DE PROCEDÈNCIA I ILLA

País	Total	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Afganistan	32				
Albània	6	4		2	
Alemanya	1415	1188	32	184	11
Algèria	176	147	3	21	5
Antilles Neerlandeses	6	4		2	
Aràbia Saudita	3	3			
Argentina	936	742	39	140	15

continua

País	Total	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Armènia	22	9		13	
Austràlia	6	4		2	
Àustria	57	48		9	
Azerbaidjan	1	1			
Bangla Desh	46	39	7		
Bèlgica	81	51	1	29	
Benín	3	3			
Bermudes	1	1			
Bielorússia	4	4			
Bolívia	804	773	4	27	
Bòsnia i Hercegovina	6	6			
Brasil	475	317	49	101	8
Brunei	1	1			
Bulgària	900	837	25	35	3
Burkina Faso	18	18			
Cambodja	1		1		
Camerun	29	29			
Canadà	16	12	1	3	
Cap Verd	3	1		2	
Colòmbia	924	731	59	121	13
Corea del Sud	5	3	2		
Costa d'Ivori	6	6			
Costa Rica	3	2	1		
Croàcia	5	5			
Cuba	184	158	14	11	1
Dinamarca	33	25	1	7	
Dominica	69	65	3	1	
Egipte	11	11			
El Salvador	27	18	1	8	
Equador	1344	882	88	368	6
Eritrea	1	1			
Eslovàquia	57	52	1	4	
Eslovènia	2	2			
Estats Units d'Amèrica	100	76	3	20	1
Estònia	5	4		1	
Etiòpia	2	1		1	
Fiji	1	1			

continua

País	Total	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Filipines	293	145	11	137	
Finlàndia	9	7	1	1	
França	315	204	8	97	6
Gabon	1	1			
Gàmbia	19	18	1		
Geòrgia	11	11			
Ghana	53	53			
Grècia	7	6		1	
Guatemala	8	8			
Guinea	74	70		4	
Guinea Bissau	8	8			
Guinea Equatorial	56	48		7	1
Hondures	37	30		4	3
Hongria	68	56		1	11
Illes Verges Britàniques	1			1	
Índia	300	288	4	8	
Indonèsia	3	3			
Iran	3	3			
Irlanda	41	30	1	10	
Israel	23	10		13	
Itàlia	1466	987	91	339	49
Iugoslàvia	1	1			
Japó	7				7
Jordània	7	6			1
Kazakhstan	3	3			
Kenya	4	4			
Kuwait	1	1			
Letònia	14	11	1	2	
Líban	6	5		1	
Líbia	4	2	2		
Lituània	31	25	2	3	1
Luxemburg	1	1			
Macau	1	1			
Madagascar	1	1			
Malàisia	1		1		
Mali	124	119		5	
Malta	4	2		2	

continua

País	Total	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Marroc	6885	5363	346	1080	96
Mauritània	16	3	9	4	
Mèxic	47	34	6	7	
Moldàvia	52	50		2	
Montenegro	2	1	1		
Namíbia	1	1			
Nepal	36	29	5	2	
Nicaragua	29	27	2		
Níger	14	14			
Nigèria	588	580	3	5	
Noruega	17	14		3	
Nova Zelanda	1	1			
Països Baixos	224	129	10	85	
Pakistan	183	177		6	
Palestina	4	4			
Panamà	8	4	2	2	
Paraguai	235	121	7	107	
Perú	216	168	29	19	
Polònia	379	337	4	38	
Portugal	169	132	11	26	
Regne Unit	1177	734	176	267	
República Txeca	419	342	31	46	
Romania	1564	995	76	459	34
Rússia	210	182	11	17	
Rwanda	4	3		1	
Sàhara Occidental	10	10			
San Marino	2			2	
São Tomé i Príncipe	2	2			
Senegal	561	506	18	37	
Sèrbia	11	10	1		
Seychelles	1			1	
Sierra Leone	1	1			
Síria	6	5		1	
Sri Lanka	6	5		1	
Sud-àfrica	16	16			
Suècia	60	43	1	16	
Suïssa	59	40	3	16	

continua

País	Total	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Surinam	1			1	
Tailàndia	23	18	1	4	
Tanzània	1	1			
Territori Britànic de l'Oceà Índic	2	2			
Togo	1	1			
Tunísia	9	7		2	
Turquia	18	18			
Ucraïna	231	206	6	19	
Uruguai	464	363	25	69	7
Veneçuela	184	144	15	25	
Vietnam	4	4			
Xile	332	289	7	31	5
Xina	800	719	25	54	2
Xipre	1	1			
Total	26.119	20.341	1.289	4.203	286

Font: Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats

Mallorca acull alumnat estranger procedent de 128 països. Destaquen, des del punt de vista quantitatiu, els següents: Marroc (5.363), Alemanya (1.188), Romania (995), Itàlia (987), Equador (882), Bulgària (837), Bolívia (773), Argentina (743), Regne Unit (734), Colòmbia (731) i Xina (719).

Menorca acull alumnat estranger de 58 països. Destaquen, des del punt de vista quantitatiu, els següents: Marroc (346), Regne Unit (176), Itàlia (91), Equador (88), Romania (76).

Eivissa acull alumnat estranger de 76 països. Destaquen, des del punt de vista quantitatiu, els següents: Marroc (1.083), Romania (419), Equador (368), Itàlia (339), Regne Unit (267), Alemanya (184), Argentina (140), Filipines (137) i Colòmbia (121).

Formentera acull alumnat estranger de 23 països, entre els quals destaquen els següents: Marroc (96), Itàlia (49) i Romania (34).

2. COMPARATIVA DELS RESULTATS DE L'ALUMNAT AUTÒCTON I DE L'ESTRANGER AL FINAL DE L'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA

Des de la nostra perspectiva, l'èxit escolar és un bon indicador de progrés en tots els àmbits de la persona. És un indicador de la bona preparació, de l'obtenció d'una base formativa, d'uns recursos i un punt de partida important per continuar estudis de nivells postobligatoris, d'accedir al món laboral amb un cert grau de qualificació, de poder-se desenvolupar socialment, culturalment, relacionalment, etc.

En aquest sentit, un dels grans reptes del sistema educatiu de les Illes Balears és millorar el percentatge d'alumnat que obté la titulació al final de l'educació secundària obligatòria (ESO). Convé que recordem, però, que en un món tan canviant i dinàmic, aquesta titulació hauria d'ésser el requisit mínim de qualsevol alumne d'un país desenvolupat com el nostre.

No obstant això, la comunitat balear se situa per sota de la mitjana espanyola (75%) en nombre d'alumnat que obté la titulació a l'ESO, ja que el 27% de l'alumnat no titula en acabar els estudis obligatoris. Les comunitats autònomes que aporten un percentatge de titulats més elevat al final de l'ESO són Astúries (85,6%), el País Basc (85,4%) i Catalunya (80%).

QUADRE 10. MATRÍCULA DE L'ALUMNAT DE L'ESO A LES ILLES BALEARS. CURS 2014-2015

Nivell	Matrícula
1r ESO	11.471
2n ESO	10.986
3r ESO	10.014
4t ESO	8.441

Font: Vidaña, 2016

El quadre 10 mostra que al llarg de l'ESO, a les Illes Balears el curs 2014-2015, la matrícula de 4t (8.441 alumnes) va ser inferior en 3.030 alumnes (26%) a la de 1r (11.471 alumnes), és a dir, pràcticament un de cada quatre no va promocionar.

En conseqüència, seria necessari fer un estudi i reflexiar en profunditat sobre aquesta etapa educativa del sistema educatiu balear i també del conjunt de l'Estat espanyol.

Una vegada que hem fet la reflexió introductòria, enfocam aquest apartat de l'article en la qüestió de la titulació a 4t d'ESO el darrer curs escolar (2014-2015) i comparar-ne les dades de l'alumnat de nacionalitat espanyola i del de nacionalitats estrangeres.

El curs 2014-2015, 8.441 alumnes acabaren els estudis obligatoris en el sistema educatiu de les Illes Balears. La seva distribució per nacionalitats és la següent: 7.400 espanyols (87,6%) i 1.041 estrangers (12,3%).

Com hem dit anteriorment, l'alumnat estranger a les Illes que cursa nivells educatius no universitaris representa un 14,49%, per tant, el nombre d'alumnat de 4t d'ESO és lleugerament inferior a la mitjana balear.

També podem fer referència a la distribució de l'alumnat de 4t d'ESO per tipologia de centre (públic i concertat). Als IES, hi havia matriculats 5.207 alumnes (62%): 4.411 alumnes espanyols i 796 d'estrangers, i, als centres concertats, la matrícula era de 3.234 alumnes (38%): 2.989 alumnes espanyols i 245 d'estrangers.

A partir de les dades anteriors podem concloure que la distribució per tipologia de centre educatiu és més equilibrada que en el conjunt de l'alumnat estranger de les Illes. És significativament superior el nombre d'alumnes estrangers matriculats de 4t d'ESO a centres concertats que a les altres etapes educatives (infantil, primària, FP).

En relació amb la titulació, dels 8.441 alumnes de 4t d'ESO, entre juny i setembre en titulen 7.017, que representen el 83%, i, per tant, 1.424 alumnes no obtenen el títol de l'ESO, és a dir, un 17%.

Si aquestes dades les analitzam per tipologia de centre educatiu, els resultats són els següents:

- Als IES del sistema educatiu balear, dels 5.207 alumnes matriculats, en titulen 4.227 (81%).
- Als centres concertats (CC) del sistema educatiu balear, de 3.234 alumnes matriculats, en titulen 2.790 (86%).
- Per tant, el percentatge de titulació als centres concertats de les Illes és un 5% superior que el dels centres públics.

Per últim, ens interessa analitzar si el factor de la nacionalitat (espanyola/estrangeres) presenta diferències significatives quant a titulació al final de l'etapa de l'ESO a les Illes Balears.

- El nombre d'alumnes espanyols que acabaren 4t d'ESO el curs 2014-2015 era de 7.400 i en titularen 6.313 (85%).
- El nombre d'alumnes estrangers que acabaren 4t d'ESO el curs 2014-2015 era de 1.041 i en titularen 704 (68%).

QUADRE II. MATRÍCULA I TITULACIÓ DE L'ALUMNAT DE 4T D'ESO DE LES ILLES BALEARS, PER TIPOLOGIA DE CENTRE I NACIONALITAT. CURS 2014-2015

CENTRES	MATRÍCULA			TITULEN		
	Espanyols	Estrangers	Total	Espanyols	Estrangers	Total
IES	4.411	796	5.207	3.676	551	4.227
CC	2.989	245	3.234	2.637	153	2.790

Font: Conselleria d'Educació i Universitat

Podem deduir que aquesta diferència de 17 punts entre els titulats de nacionalitat espanyola i els de nacionalitats estrangeres, juntament amb el pes específic de l'alumnat estranger (12,3%) a 4t de l'ESO, pot explicar, en part, el fet que les Illes Balears se situïn per sota de la mitjana espanyola en nivell de titulats de l'ESO.

De l'anàlisi de les matèries curriculars, per nivells d'aprovat, tant als IES com als centres concertats, en podem extreure les conclusions següents:

- a. L'alumnat espanyol té més dificultats en quatre assignatures: Anglès, Matemàtiques, Llengua Castellana i Llatí.
- b. L'alumnat espanyol té un percentatge d'aprovat més elevat a la resta d'assignatures: Ciències Socials, Biologia i Geologia, Física i Química, E. Física, E. Plàstica, Música, Informàtica, Tecnologia, etc.
- c. L'alumnat estranger suspèn majoritàriament les assignatures de Ciències Socials, Llengua Castellana, Llengua Castellana, Biologia i Geologia, Física i Química.
- d. L'alumnat estranger aprova amb més facilitat les assignatures d'Anglès, Tecnologia, E. Física, E. Plàstica, Informàtica, optatives (tallers d'Anglès, d'Electricitat...), Religió Catòlica, Ètica.

Per tant, les matèries de perfil lingüístic representen més dificultats a l'alumnat estranger, sobretot per al qui té la llengua materna no llatina. Per contra, totes les matèries de perfil deductiu i pràctic són més assequibles per a l'alumnat estranger.

Per a l'alumnat espanyol, les quatre matèries amb el percentatge de suspesos més elevat són: Anglès, Matemàtiques, Llengua Castellana i Llatí.

Amb les dades de què disposem, no podem anar més enllà pel que fa a les conclusions. Això no obstant, és evident que hi ha altres factors que influeixen en la diferència de resultats, com ara:

- El temps d'incorporació al sistema educatiu de les Illes. Com més anys d'escolarització, més bons solen ésser els resultats acadèmics.
- La llengua materna de l'alumnat i la seva compatibilitat amb el català i el castellà, així com el domini, a 4t d'ESO, de les dues llengües cooficials de les Illes Balears.
- El context familiar, el nivell de formació dels progenitors i les expectatives respecte de l'educació dels fills.
- La història escolar: canvis de centre, situació d'incorporació tardana.
- I, per últim, les característiques personals.

3. CONCLUSIONS

1. L'alumnat estranger continua incorporant-se al sistema educatiu de les Illes Balears el curs 2015-2016 en un nombre que recorda anys previs a la crisi econòmica: 2.267 nousinguts.
2. Observam un canvi en relació amb les zones mundials de procedència. Continua el fort descens de l'alumnat americà (6.862) i, en sentit invers, augmenta el d'altres àrees mundials de procedència –sobretot, del continent africà (8.703)– i es recupera l'alumnat d'altres països europeus (8.680).

També el continent asiàtic augmenta d'una manera continuada, ja sigui quantitativament (1.874 alumnes) com en nombre de països de procedència (38).

3. La distribució percentual per illes manté la pauta de cursos passats. Menorca és l'illa que experimenta un cert descens; per contra, continua l'increment significatiu a Eivissa i Formentera, i, per últim, el percentatge a Mallorca també augmenta, però lleugerament.
4. Pel que fa a la distribució per tipologia de centre, s'accentua la presència d'alumnat estranger als centres públics (82,4 %) en relació amb els centres concertats (17,6%).
5. Les etapes educatives amb més presència d'alumnat estranger són primària (9.324), ESO (5.795) i infantil (4.861).
6. En relació amb els resultats acadèmics en acabar l'ESO, d'un total de 8.441 alumnes matriculats a 4t, entre juny i setembre en titulen 7.017 (83%) i no en titulen 1.224 (17%).
7. La comparativa entre nacionalitat espanyola i nacionalitats estrangeres ens dona com a resultat que l'alumnat estranger titula un 17% menys que l'espanyol. Això ocorre per circumstàncies diverses, que, des del nostre punt de vista, poden ser: de tipus curricular, com són mancances lingüístiques, i d'altres de relacionades amb el temps d'incorporació al sistema educatiu balear, les circumstàncies familiars i socials, el component personal de l'alumne, etc. Per tant, és una qüestió més per avançar en els pròxims cursos.